

United Nations
Nations Unies

International
Criminal Tribunal
for the former
Yugoslavia

Tribunal Pénal
International pour
l'ex-Yougoslavie

OBRAĆANJE

(Isključivo za medije. Nije zvaničan dokument.)

PREDSJEDNIK

Haag, 15. oktobar 2012.

Obraćanje sudije Theodora Merona, predsjednika Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija

Gospodine predsjedniče, vaše ekselencije,

Čast mi je da se danas pojavim pred vama i da Generalnoj skupštini predstavim devetnaesti godišnji izvještaj Međunarodnog suda.

Gospodine predsjedniče, takođe bih volio da iskoristim ovu priliku da Vam čestitam na preuzimanju funkcije predsjedavajućeg Generalne skupštine i da Vam zaželim dobro u mnoštvu odgovornosti koje idu uz tu ulogu.

* * *

Vaše ekselencije, kao što vjerovatno znate, ovo je moj drugi mandat na funkciji predsjednika MKSJ-a. Prvi je trajao od 2003. do 2005. godine. S mojim novim mandatom dolaze iste one obaveze prema međunarodnoj zajednici koje su postojale i tokom prvog mandata: najvažnija među njima potreba da se mandat Međunarodnog suda ekspeditivno privede kraju uz puno poštovanje prava optuženih na zakonit postupak i dužnu brigu o zaštiti žrtava i svjedoka.

Kao što ste mogli vidjeti iz mog izvještaja, Međunarodni sud je jako blizu okončanju svog mandata i poduzimaju se svi naponi kako bi se obezbijedilo uredno okončanje rada Međunarodnog suda u okviru rokova koje je postavio Savjet bezbjednosti.

Međutim, kao što je to međunarodna zajednica uvidjela tokom godina, proces vođenja međunarodnih krivičnih postupaka neizbježno je podložan hirovima koji su zajednički svim krivičnim postupcima, kao što je kasno objelodanjivanje oslobađajućeg materijala. Naša suđenja, međutim, dodatno komplikuje inherentna složenost međunarodnih krivičnih postupaka, uključujući geografski okvir navoda u osnovi, broj incidenata koji se stavljaju na teret, i činjenica da se suđenja vode daleko od područja na kom su počinjeni zločini. Takođe se javljaju nepredvidive okolnosti koje utiču na ekspeditivno vođenje i prvostepenih i žalbenih postupaka, kao što su bolest optuženog, smrt branioca, kašnjenja uzrokovana pravom optuženog da materijali budu prevedeni na njegov ili njen maternji jezik, kao i kašnjenja u saradnji država ili u obezbjeđivanju svjedoka. Osim toga, na napredak u predmetima mogu nepovoljno uticati gubitak iskusnog i talentovanog osoblja sudskih vijeća Međunarodnog suda, kao i obaveze sudija i osoblja prema drugim postupcima koji se odvijaju istovremeno, kako na suđenjima za najteže zločine, tako i na suđenjima za nepoštovanje suda.

Ti faktori postavljaju brojne izazove pred Međunarodni sud i naglašavaju činjenicu da je predviđanje trajanja postupka na Međunarodnom sudu umjetnost, a ne nauka. Međutim, uprkos ovim izazovima, Međunarodni sud ostaje nepokolebljiv u svojoj

www.icty.org

Follow the ICTY on [Facebook](#), [Twitter](#) and [YouTube](#)

Media Office/Communications Service

Churchillplein 1, 2517 JW The Hague. P.O. Box 13888, 2501 EW The Hague. Netherlands

Tel.: +31-70-512-8752; 512-5343; 512-5356

predanosti da udovolji želji međunarodne zajednice da Međunarodni sud svoje postupke privede kraju, i moje kolege i ja i dalje iznalazimo nove i inovativne mjere da povećamo našu efikasnost bez žrtvovanja predanosti kvalitetu i pravičnom postupku.

Mi već ostvarujemo ogroman napredak. U narednih 12 mjeseci očekuje se da će sva suđenja, osim onim optuženima koji su kasno uhapšeni, biti okončana i da će najveći dio rada Međunarodnog suda počivati na žalbenim postupcima. Većinu tih žalbenih postupaka Žalbeno vijeće će okončati do decembra 2014. Preostali će preći u nadležnost Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove - sada jednostavnije poznatog kao Mehanizam za međunarodne krivične sudove - instituciju koju je uspostavio Savjet bezbjednosti kako bi preuzela ključne funkcije MKSJ-a i MKSR-a kako ta dva pionirska međunarodna suda budu privodila kraju svoj rad. Ogranak Mehanizma sa sjedištem u Arushi počeo je s radom 1. jula 2012., u potpunosti u skladu s Rezolucijom Savjeta bezbjednosti br. 1966, i očekujem da će pokretanje ogranka Mehanizma sa sjedištem u Haagu 1. jula 2013. proći jednako glatko.

* * *

Gospodine predsjedniče, vaše ekselecije, kao što sam istakao na početku, ovo je devetnaesti izvještaj Međunarodnog suda Generalnoj skupštini, i u maju sljedeće godine slavićemo 20 godina od kada je Savjet bezbjednosti preduzeo suštinski važan korak i osnovao MKSJ. U svjetlu te prekretnice, smatram sasvim prikladnim da se na trenutak usredsredim na nevjerovatna dostignuća Međunarodnog suda u godinama koje su uslijedile - dostignućima koja nisu samo doprinijela uspostavljanju mira i pomirenja u zemljama bivše Jugoslavije, već su imala odjeka daleko van tog regiona rezultirajući uspostavljanja drugih međunarodnih sudova i kreiranjem nove međunarodne kulture odgovornosti.

Ne treba da podsjećam Generalnu skupštinu da je po zatvaranju sudova u Nurembergu i Tokiju, nakon Drugog svjetskog rata, ideja međunarodne krivične pravde - pozivanje na odgovornost onih za koje se navodi da su počinili najgoru zločinu - bila sasvim zaboravljena. Stvaranjem Međunarodnog suda 1993. došlo je do novog buđenja.

Doduše, kada je tek uspostavljen, Međunarodni sud je bio tek nešto više od ideala - izraz zgroženosti međunarodne zajednice nad zvjerstvima o kojima se izvještavalo na televizijskim ekranima kako se sukob širio bivšom Jugoslavijom. U to vrijeme, bilo je malo vjere ili istinskog razumijevanja za to šta Međunarodni sud može zaista da postigne kao mjera ostvarenja pravde ili čak ponovnog uspostavljanja mira. Samo je postojala nada da će Međunarodni sud moći da uradi nešto.

Od svog prvog suđenja, Međunarodni sud je pokazao međunarodnoj zajednici da može učiniti mnogo više. Iz presude u presudu, Međunarodni sud je ne samo strpljivo i pomno razmatrao dokaze i svjedočenja o zločinima za koje se tvrdilo da su počinjeni tokom nekih od najgorih sukoba jedne generacije. Međunarodni sud je takođe udahnuo život u zakone koji su do tada bili jedva primjenjivani i počeo suštinski važan proces rasvjetljavanja i definisanja kontura međunarodnog humanitarnog prava, uz puno poštivanje prava optuženih i principa zakonitosti.

Zaista, od samog početka, Međunarodni sud je poduzeo krupne korake u artikulisanju koherentnog i snažnog korpusa običajnog međunarodnog humanitarnog prava i velikih unapređenja, naročito u vezi sa zločinima seksualne prirode, kojih se prethodnici Međunarodnog suda iz Drugog svjetskog rata uglavnom nisu bili ni dotakli. Kroz svoje presude, Međunarodni sud je razjasnio da krivično djelo silovanja može da predstavlja i krivično djelo mučenja i krivično djelo genocida. Međunarodni sud je utvrdio da nedostatak dokaza o opiranju seksualnom zločinu ne može biti osnova za izvođenje zaključka o pristanku u vrijeme oružanog sukoba i da nepotkrijepljeni dokazi jednog svjedoka, ukoliko se smatraju pouzdanim i uvjerljivim, mogu biti dovoljni da se podrži

osuđujuća presuda za silovanje. Time je Međunarodni sud je imao vodeću ulogu u stavljanju novog fokusa međunarodne zajednice na zločine seksualnog nasilja tokom oružanog sukoba i potakao je Ujedinjene nacije da djeluje kako bi se podržale žene i druge žrtve širom svijeta.

Osim toga, Međunarodni sud je imao vodeću ulogu u utvrđivanju da funkcionalni imunitet nije prepreka za krivično gonjenje pred jednim međunarodnim sudom, što je nalaz koji je potvrdio i Međunarodni sud pravde u predmetu *Arrest Warrant*. Odluke Međunarodnog suda su omogućile da drugi sudovi, kao što je Specijalni sud za Sijera Leone, podignu optužbe protiv bivših vođa država i drugih ključnih lidera, i da se u Statut Međunarodnog krivičnog suda ugradi odredba kojom se ukida imunitet za vođe država.

Međunarodni sud je takođe odigrao bitnu ulogu u naglašavanju brisanja tradicionalnih razlika između zakona koji se primjenjuju na međunarodne oružane sukobe od onih koji se primjenjuju na unutrašnje oružane sukobe. Međunarodni sud je utvrdio da se ista pravila mogu, i trebaju, primjenjivati i u slučaju međunarodnih i ne-međunarodnih sukoba, jer civili svugdje imaju pravo na istu zaštitu bez obzira na pravnu karakterizaciju nekog oružanog sukoba. Međunarodni sud je takođe razjasnio šta znači da je neko zaštićena osoba prema Ženevskim konvencijama, utvrdivši da su kriteriji kojima se treba voditi lojalnost i djelotvorna zaštita, a ne državljanstvo (faktor koji nije pružao nikakvu zaštitu u slučajevima kada se radi o međuetničkom nasilju).

Dostignuća Međunarodnog suda, međutim, nisu ograničena na materijalno pravo. Zaista, MKSJ je takođe dao izuzetno važan doprinos međunarodnom krivično-procesnom i dokaznom pravu. Međunarodni sud je uspješno objedinio najbolje aspekte procedura običajnog i građanskog prava, stvorivši međunarodni korpus proceduralnog prava omogućava ne samo ekspeditivna suđenja, već i suđenja u skladu s najvišim međunarodnim standardima zakonitog postupka i uz dužno poštovanje ljudskog dostojanstva optuženih. Značajno je da je Pravilnik o postupcima i dokazima Međunarodnog suda stvorio osnovu pravila o postupcima i dokazima koju su usvojili svi međunarodni krivični sudovi koji su uslijedili.

Istovremeno, Međunarodni sud je imao i dubok uticaj na razvoj pravnih sistema u državama bivše Jugoslavije i dao je veliki doprinos izgradnji kapaciteta ovih država kako bi preuzele vlasništvo nad predmetima koji se tiču navodnih zvjerstava počinjenih na njihovom području i privede pravdi one koje tek treba krivično goniti. Između ostalog, Međunarodni sud je pomogao uspostavljanje Specijalnog vijeća za ratne zločine u Bosni, dijelio je svoje iskustvo i ekspertizu sa sudijama iz Srbije, Hrvatske i Bosne, i dokazao svoje povjerenje vjeru u stručnost kolega u regionu prosljeđivanjem svojih predmeta protiv niže i srednje rangiranih optuženih radi krivičnog gonjenja.

* * *

Ukratko, Međunarodni sud je istinska priča o uspjehu. Međutim, iako sam se danas osvrnuo na mnoga dostignuća Međunarodnog suda, jednako mi je jasno da su to uistinu i sva vaša dostignuća.

Bez značajne podrške koje države članice već dugo pružaju Međunarodnom sudu ništa od ovoga što smo postigli ne bi bilo moguće. Zbog vaše saradnje i predanosti, Međunarodni sud i njegov uspješan rad u protekle dvije decenije imali su dubok uticaj na sliku međunarodnog krivičnog pravosuđa. I tako, dok međunarodna zajednica razumljivo želi da rad Međunarodnog suda privede kraju što je ekspeditivnije moguće, nadam se da ćete se isto tako sa opravdanim ponosom osvrnuti na izvanrednu dobit koja je akumulirana iz prvobitnog ulaganja međunarodne zajednice u Međunarodni sud i vaše podrške u godinama koje su uslijedile. Tokom protekle skoro dvije decenije svog postojanja Međunarodni sud je pokazao da je međunarodna krivična pravda moguća i

provodiva; osvijetlio je put mnoštvu novih međunarodnih sudova i bio je predvodnik stvaranja okvira *onoga što u suštini predstavlja novi svjetski poredak – svjetski poredak u kom se svi navodni počinitelji teških kršenja ljudskih prava u jednom oružanom sukobu mogu smatrati odgovornim za svoje postupke, i svjetski poredak u kom pitanje nije da li će oni biti pozvani na odgovornost, već kada i gdje*". Čestitam vam na ovom dostignuću i izražavam svoju najdublju zahvalnost na istrajnoj vjeri u naš rad.

Hvala vam.